

spondit, non constare hac de re consuetudine generali, sed in d. difforem esse observantiam, cum aliquibus in locis mulieres concedant administrationem horum bonorum viris suis, alij vero in locis non. Id quod indicant (ait Soc.) reddita à Doctoribus responsa, de fructibus paraphernalium, & bonorum extra dotem. Ita sanè de iure respondendo, differentiam hanc constituerunt Bal. in cons. 293. factum sic proponitur, in fin. lib. 3. & in cons. 478. quedam sunt res, lib. 5. Alex. in cons. 42. n. 3. ver. ex his, lib. 1. qui quidem dixit, statutum loquens de paraphernalibus, non habere locum in his extra dotem. Crediderim quoad præsentem disputationem fructuum nullam esse differentiam inter bona paraphernalia, & extra dotem, sicuti nec statutum Patavinum, sub Rubr. de successione mulierum, cap. si aliquis acceperit uxorem, constituit differentiam inter vnum, & alterum genus bonorum quoad effectum huc. Et si enim paraphernalia ea esse dicantur, quorum administratio mandata & concessa est marito, ut diximus, ita quod inde sequitur, virum fructus eorum percipere, & consumere posse. At tamen idem est de bonis extra dotem, quorum administrationem etiam mulier non concessit marito, nihilominus dum is fructus percipit, & consumit, ea sciente, & patiente, dicitur tamen ipsi viro mandare perceptionem, & consumptionem. Et propterea Bart. in l. pen. in princ. ff. ad leg. Falc. in ea tractatione, quando maritus lucratur fructus bonorum, quæ mulier habet ultra dotem, non distinguit inter fructus bonorum paraphernalium, & bonorum extra dotem. Et si consideramus diligenter Doctores oēs, quos infra commemorabimus, intelligemus eos affirmasse, distinctionem illius Martini Sillim, qua usus est Bar. convenire tam fructibus bonorum extra dotem, quam bonorum paraphernalium. Et nos planius exponemus. His explicatis, dicemus nunc. De fructibus bonorum dotalium non esse ambigendum, quin illi efficiantur marito constante matrimonio, l. dotis fructus, & l. pro oneribus, ff. de iur. dot. & in specie respondit Soc. Sen. in cons. 82. nu. 8. ver. quibus præmissis, lib. 4. & idem ego scripsi in cons. 56. nu. 8. lib. 1. Idem est dicendum, quando mulier habet solum fructum fructuum quem dotis nomine marito dedit, præsumptio est dedisse usus fructus in dotem, ut illud soluto matrimonio, restituantur, fructus vero ex eo usu fructuum percipit ipsius mariti fiant, pro oneribus matrimonij, l. dotis, §. si usus fructus, ff. de iure dotium. Et hæc esse iuris præsumptione scripsit lo. And. in additionib. ad Spec. in tit. de præsumpt. §. species, nu. 5. in verbo in præd. concord.

De fructibus bonorum paraphernalium, & bonorum extra dotem, multæ sunt traditiones, & distinctiones Doctorum. Illa tamen Bart. in d. l. pen. in princ. ff. ad l. Falcid. est magis recepta, sicuti restantur ibid. Alexand. col. ult. ver. sic, quæ videtur, & Affl. in decis. 44. nu. 7. ver. sic, tamen distinctæ, & secundum eam fuisse indicatum scripsit Guido Papæ in q. 168. col. 2. Et mihi etiam maxime probatur. Quo tamen clarius eam explicem distinguo primum duo capita.

Primum quorum est, quando fructus consumpti non sunt, sed extant. Hoc in capite communis est omnium sententia, maritum non consequi fructus, sed esse restituendos ipsi mulieri, vel ea mortua eius heredibus. Ita de fructibus naturalibus & industrialibus scripserunt Bart. in d. l. pen. in princ. ff. ad l. Falc. Bald. in consil. 276. Verba statutorum in fin. lib. 3. & in cons. 478. Quædam sunt res, lib. 5. Sal. in l. ult. C. de pactis convent. Castr. in d. l. pen. in princ. & ibidem Alex. col. ult. ff. ad l. Falc. Soc. Sen. in cons. 82. nu. 8. ad finem. ver. circa secundum, & nu. 9. vbi de industrialibus expressim sic respondit, lib. 4. l. in l. maritus in fine. C. de procur. Affl. in decisio. 44. nu. 5. Idem dicimus de fructibus civilibus, hoc est de usuris, ut respondit Soc. Sen. in d. consil. 82. ver. cir-

ca primum, & de prædictis omnibus idem respondit Cor. in cons. 128. col. 4. ver. applicando itaque, lib. 4. qui dixit non habere dubium. Idem de omnibus his fructibus censuit Tessler. in decis. 187. nu. 3. sic etiam loqui intelligo Ioan. Copum in tract. de fructibus, tit. 2. de fructibus dotis, c. 7. num. 1. & 2. Et hæc quidem traditio probatur primo, l. si stipulata, §. 1. ff. de don. inter virum, & uxorem, vbi, si vxor præsterit marito annuum, hoc est si usus annuus, mortuo marito mulier cõsequitur quod extat, id est, fructus non consumptos, vbi extantes. Probatur secundo, l. vlt. C. de pact. conu. vbi datur facultas marito expendendi fructus paraphernalium in communes usus suos, & vxoris, si ergo non expendit, sed extat, mulier illos consequitur. Et rursus in fine datur facultas vxori, consequendi usus, sicque fructus ab ipsismet debitoribus non obstante mandato marito factio, si ergo mulier potest non exactas exigere, ergo poterit, & exactas existentes consequi, cum suo nomine exactæ fuerunt. Accedit & tertio ratio, quod cum dominium horum bonorum sit ipsius mulieris, sic etiam eius sunt fructus ex illis provenientes, quos mulier vindicare potest, l. solū, §. meum, ff. de rei vend. Meum est (inquit Celsus) quod ex te mea in te est, cuius vindicandus habeo.

Secundum est caput, quando fructus sunt à viro consumpti. Hoc in capite distinguendi sunt aliquot casus.

Primus est quando maritus consumpsit contra voluntatem ipsius mulieris. Hec in casu, maritus tenetur hos fructus restituere siue sint naturales, siue industriales, siue civiles. Ita absolute censuit Bart. in d. l. pen. in princ. nu. 3. ver. si aut consumpti, ff. ad l. Falc. & ibidem Castr. Alex. col. ult. Ruin. in rub. ff. sol. matr. n. 198. Soc. Sen. in d. cons. 82. nu. 9. ver. si aliquando, & secundo sunt consumpti, lib. 4. qui expressim de industrialibus respondit, sic, & Affl. in d. decis. 44. nu. 5. Et ij quidem moti sunt textu, l. de his in fin. C. de don. inter virum, & vxorem, quod idem responsum est clarum, & apertum à fortiori in proprietate ipsius rei paraphernalis. Secundo confert secundum Socinum, quod cum fructus fuerint percepti ex bonis ipsius mulieris, vendicari illi possunt, aut eorū æstimatio, d. l. solū, §. meum, ff. de rei vend.

Tertio suffragatur, quod quando mulier declaravit suæ voluntatis non esse, quod fructus sic consumerentur, dicitur fructus restitui mandatum custodiæ, & administrationis, cum & tacita voluntate mandatum reuocetur, l. ante litem, & l. si quis cum procuratorio, §. vlt. ff. de procur. & respondit ad rem Dec. in cons. 531. nu. 3. cum ergo maritus administratione carens consumpsit, tenetur eos, seu eorum æstimationem restituere, sicuti tenetur quilibet malæ fidei possessor, ut scripsi, in commentarijs de recuperanda possessione, remedio decimo quinto, nu. 590. nu. 601. & nu. 625. vbi demonstravi possessorem malæ fidei teneri restituere fructus tam naturales, quam industriales, & civiles.

Secundus est casus, quando maritus consumpsit fructus, volente, & consentiente vxore. Hoc in casu quoad fructus industriales tres sunt Doctorum opiniones. Prima fuit eorum, qui absolute dixerunt, quod maritus non tenetur hos fructus, seu eorum æstimationem restituere, sed dicitur superlucratum, quia mulier præsumitur donasse. Ita Bart. in d. l. pen. in princ. nu. 3. ver. aut percipit, ff. ad l. Falc. Bald. in d. cons. 276. Verba statutorum in fin. lib. 3. post Cynum & Raynerium in l. vlt. C. de pact. conue. & ibidem Salycet. Guido Papæ in quest. 468. col. penult. ver. aut maritus. Castr. in d. l. vlt. C. de pactis conu. l. pen. in princ. ff. ad l. Falc. & ibid. Alex. col. vlt. Affl. in decis. 44. nu. 5. Bero. in cons. 139. in fine lib. 2. & Ioannes Copus in tractat. de fructibus, tit. 2. de fructibus dotis, cap. 7. numer. 4. & 5. Quæ quidem traditio probatur ex text. d. l. vlt. Cod. de pactis conuent.

Cate-

Cæterum respondit Castr. in consil. 199. super primo reperio, lib. 2. d. l. vlt. loqui in usuris quæ iest inter fructus (sicut connumerati, ut scripsi in commentarijs de recuperanda possessione, in remedio 15. nu. 623. Nihilominus diuersam admodum rationem habent à reliquis fructibus industrialibus. Nā in industrialibus non est tantus labor ut in usuris, quæ à debitoribus inuitis exiguntur. Et rursus lucrum fructuum est odiosum & inhonestum, & ideo facilius à muliere remittitur, arg. l. cum post. in prin. ff. de iure dotium, & l. qui semisses, & l. cum quidam, §. 1. ff. de usuris. Quæ sanè considerationes leues admodum mihi videntur. Nā ita par labor, & industria consideratur in percipiendis fructibus industrialibus, quam in exigendis usuris. Ita enim fieri potest, ut debitores sint facili exactiois, & fructuum industrialium perceptio difficilis, ob temporum iniuriam. Quod verò inquit Castr. in his, lucrum fructuum est odiosum, & inhonestum, nil ad rem nostram pertinet, cum præsupponendi sint termini habiles, quod sagatur de usuris honestis & iure permissis, alioqui nec iure aliquo exigi possent. Quæ circa dicendum est d. l. vlt. C. de pact. conuen. ita posse & debere intelligi de fructibus industrialibus sicuti & de usuris, cum ita illi, ut hæc possint concedi à muliere marito, & is ita industriam collocat in illis percipiendis, ut in his exigendis. Confert secundò text. l. fructus, ff. de usuris, quo loci respondit Pomponius, quod si maritus percipit fructus, ex re sibi donata ab eius vxore, quæ sanè donatio non consistit, l. 1. ff. de don. inter vir. & vxor. & sic dominium manet apud mulierem, maritus ille non restituit fructus industriales. Confert tertio d. l. de his, C. de don. inter vir. & vxor. vbi si mulier nihil repetit ex proprietate paraphernalium à marito consumpta, ipsa muliere consentiente, multò minus repetit fructus ex illis bonis perceptos, & consumptos.

Secunda fuit opinio eorum, qui dixerunt, maritum indifferenter, & absolute teneri restituere hos fructus industriales, seu eorum æstimationem. Ita glo. in l. adhuc, C. de iure dotium, & ibid. Bal. & idem in l. vlt. de pactis conuen. & ibidem Angelus, & manifestus Castr. in d. consil. 199. super primo reperio, col. 2. ver. breuiter ista dist. lib. 2. & eandem visus est probare Soc. Sen. in d. cons. 82. nu. 10. ver. tertia fuit opinio, lib. 4. Et primò quidem adduci sunt text. d. l. pen. in princ. ff. ad l. Falc. quo loci respondit Scæuola, quod si maritus administravit paraphernalia vxoris, & ab ea fuit hæres in totum institutus, & grauatus, ut decem vncias filio, duas verò nepoti restitueret, debet ipse maritus, ut sciri possit, an locus sit falcidia, computare in patrimonio ipsius mulieris, quæ ex bonis illis paraphernalibus administratis consecutus est. Loquitur (inquit Castr. in his) absolute Scæuola tã de fructibus industrialibus, quam de naturalibus, & tã de extantibus quam de consumptis. Nec virget interpretatio Bart. cum dixit, Scæuolam affirmare quidē esse de his fructibus reddendam rationem, sed tamen non affirmare, quod restitui illi debeant. Nā (inquit Castr. in his) non conueniret responsio facta interrogatori. Interrogatus fuerat Scæuola, an fructus illi sint restituendi, si ergo diceremus, Scæuolam respondisse, reddendam esse rationem, responsio non conueniret interrogatori. Quæ consideratio Castr. leuis est, quia Scæuola respondit, esse reddendam rationem, & non dixit, esse restituendos, dicitur respondisse negativè ipsi interrogatori, quo ad restitutionem, Socin. in d. cons. 82. nu. 10. in fine, acutius consideravit, quod frustra redderet ratio perceptionis, & administrationis fructuum, si nulla fieri deberet eorum restitutio. Rectius & verius responderi potest primò, Scæuolam loqui eo in casu, in quo fructus ipsi extabant, sicuti significat illud verbum, restitui, scilicet, Est enim residere iesse, & firmiter stare. Vel & secundò, si intelligimus fructus fuisse consumptos, dicere pos-

sumus, d. l. pen. nil ad rem nostram pertinere, solū enim respondit Scæuola in mulieris patrimonio, quod in rationem ille appellat, venire, & computari, quod maritus debuisset ex administratione bonorum vxoris. Porro quid deberet, vel non, Scæuola non definit. Nec definire potuit, cum ei propositum non fuisset, quales essent fructus, & an extarent, vel consumpti essent. Voluit ergo dicere Scæuola, videndum prius est, quorum fructuum debitor esset maritus, & eos deinde in mulieris patrimonio computandos esse.

Secundò motus est Castr. in d. consil. 199. col. 3. ver. præterea ratio suadet, & refert, ac probat Soc. Sen. in d. cons. 82. nu. 12. maritum non facere hos fructus suos, ex quo non est bonæ fidei possessor, cū ex rebus alienis percipiat. Ille enim bonæ fidei possessor, qui possidet tanquā dominus, sicque cogitatione domini, hoc est, quod credatur dominus, lapud antiquos, C. de furtis. Sed quæ quis scit non esse dominum, & percipit tanquam de re aliena, videtur percipere nomine domini, arg. l. ab vno, ff. de neg. gest. & l. fam. ff. fam. erc. l. vbi Bart. & ideo ij fructus (dicunt Castr. & Socinus) ita effecti sunt vxoris, perinde ac si ipsa perciperet, & extantes poterat vindicare, consumptos verò condicere. l. certum, C. de rei vend. Verum respondetur, quod cum mulier cõsentit administrationi, & consumptioni factæ à marito, præsumitur ei donasse fructus illos consumptos, atque ita effectisse maritum ipsorum fructuum consumptorum dominum.

Tertio motus est Castr. præcitato in loco, & Socin. in d. consil. 82. nu. 12. ver. confirmantur præmissa, quod si de pomis, & sic fructibus naturalibus ratio est reddenda, et si modici sint valoris, & que vt plurimū consumuntur in promiscuos usus, quãto magis de fructibus industrialibus, qui multi valoris sunt. Respondetur considerationem hanc non concludere, cum fructuum naturalium alia sit ratio. Nulla enim ibi extat mariti industria. Nec verum est, tenuis valoris restitui, vt dicemus infra.

Tertia fuit opinio eorum, qui distinguebant, quod aut ij fructus industriales consumpti fuerint in usus ipsius vxoris, vel in communes usus, & tunc ij non restituntur. Et hoc casu locum habet prima illa opinio Bart. & sequacium. Aut fuerint consumpti in usus proprios ipsius mariti, & tunc tenetur restituere. Ita procedit opinio glossæ & aliorum, qui eam secuti sunt, sic distinguunt Bal. in l. si viua matre. C. de bonis mater. & in cons. 478. Quædam sunt res, lib. 5. Angelus & Imola in d. l. pen. ff. ad l. Falc. Franc. de Albergotis in consil. quod est relatum in additionib. ad Bar. in cons. 125. lib. 1. Idē tradunt Campeg. in tract. de dote, p. 1. quæst. 7. & Corn. in cons. 129. col. 4. lib. 4. Hæc distinctio non probatur lege, & quemadmodum primo in casu non sit restitutio, ita nec etiam in secundo. Cum enim in communes, promiscuosque usus maritus consumit hos fructus, rectè id facit, lege, si permittente, d. l. vlt. C. de pactis conu. l. bi. Et usuras quidem eorum, circa se & vxorem expendere. Secundo verò in casu maritus consumit rectè consumit, cum permittente consentienteque ipsa vxore faciat.

De fructibus naturalibus perceptis, & consumptis à marito consentiente vxore, distinguunt Bar. in d. l. pen. nu. 3. ver. si verò sunt fructus, quod si sunt fructus multi valoris, & ij non præsumuntur donati à muliere ipsi viro, qui propterea eos tenetur restituere, in quantum factus est locupletior. Idem affirmat Bald. in consil. 293. factum sic proponitur, col. vlt. ver. quærum ad primum, & in cons. 437. super dubia, col. 2. ver. & breuissimè, lib. 3. Alex. in d. l. pen. in princ. col. vlt. ver. quæ videtur. Soc. Sen. in d. cons. 82. nu. 8. ver. circa secundum, lib. 4. Affl. in decis. 44. nu. 5.

Et motus est Bart. textu l. si stipulata, §. 1. ff. de donatione, inter virum & vxor. vbi si mulier quid annuum, id

Tomus Primus.

T 3 est,

est, fructus annuos, ut diximus supra, præstitit viro, & ex eis factus sit locupletior, condicte mulier. Intelligi hic locus debet de fructibus naturalibus, seu de fructibus abnatis, qui præstantur à muliere sine industria mariti. Intelligi etiam debet, quòd fructus sunt multi valoris, quia modici valoris non repetit mulier, sicuti probat l. si id quod. §. si quas. ff. eo. tit. Hanc sententiam manifestius probat responsum eiusdem Vlpiani in l. ex annuo. ff. eo. de donat. inter virum & uxorem, ex annuo vel menstro inquit Vlp. quod uxori maritus præstat, quod superest reuocabitur si satis immodicus est, id est, supra vires dotis, si maritus, cuius maior est liberalitas. dicit. l. si stipulata. §. r. multo magis conceditur ipsa mulier. Condicitur ergo, quod est magnum, non autem quod est modicum, ut statim dicemus. Confer l. vtrum. ff. eo. tit. de don. inter vir & uxorem, arguendo ab expensis ad fructus. Ibi. in. ex genere & modo impensæ, sit coniectura an eam donauerit maritus uxoris negotium gerens, si enim magna est donatio non censetur, sicuti nec fructus. Cum dixerim ex Bart. & sequacium sententia, maritum restituere prædictos fructus naturales & magni valoris quantum ex eis factus est locupletior, obseruandum nunc existimo, maritum præsumi factum locupletiorum. Ita Bald. in dicto conf. 293. & conf. 437. Naturales vero fructus percepti, & consumpti à marito consentiente muliere, si modici & valoris erant, non restituntur, sed donati præsumuntur. Ita Bart. in d. l. pen. in princ. nu. 7. vers. aut sunt parui, & ibidem Alex. col. vlt. vers. quæ v. Afflic. in d. dec. 44. nu. 5. & alij, quos supra commemorauimus. Et probat d. l. si id quod. §. r. ff. de donat. inter virum & uxorem. Confer etiam l. vtrum. ff. eo. tit. cui similis est l. omnino. ff. de impens. in reb. dota. factis. Qui autem multi vel modici sine valoris fructus, credo & relinquit iudicis arbitrio, sicuti colligitur ex d. l. vtrum, quam sic visus est interpretari Buerard. in cetera legati, in loco à verisimili. nu. 18. Tertius est casus, quòd sumus in dubio, ut quia non apparet, quod mulier consenserit, vel contradixerit perceptioni, & consumptioni fructuum. Hunc casum omisit Bart. in d. l. pen. ff. ad l. Falcid. sicuti aduertunt Soc. & alij, quos nunc referam. Hoc in casu dice adum est, non præsumi & mulierem consensisse, & ppea maritum teneri restituere oēs fructus, tam industriales, quàm naturales. Ita Bald. in conf. 293. Factum sic proponitur. col. vlt. vers. quantum ad primū. lib. 3. Andr. Alphæus inter consilia Baldi in conf. 366. Ad euidenciam dicendorum. lib. 2. Fran. de Albergatis in d. consil. relato in additionib. ad Bart. in d. conf. 125. Alex. in d. l. pen. in princ. nu. 4. vers. aut voluntas mulieris est. ff. ad l. Falcid. Idem in conf. 42. nu. 2. vers. si vero voluntas. lib. 7. & in conf. 63. nu. 7. vers. aut voluntas. lib. 2. Io. Campeg. in tract. de dote. p. 1. q. 9. Ruin. in conf. 162. nu. 26. lib. 3. & in Rub. ff. sol. matr. nu. 198. vers. si vero. Soc. Sen. in conf. 82. nu. 13. vers. aliquid & tertio, & nu. 55. vers. sed quò voluntas. lib. 4. Ale. in resp. 254. nu. 3. Gratus in conf. 54. nu. 42. & 46. lib. 7. & Crau. in consil. 193. in fin. & Tessaur. in dec. 187. nu. 4. & 5. vbi testatur sic iudicasse senatum Taurinensem. Nec à prædictis dissentiant Comen. in conf. 104. Queritur nunquid, & Ias. in l. maritus. in hac. C. de procur. quos sic refert Afflic. in dec. 44. nu. 8. Cum Comensis, & Ias. non loquantur de fructibus, sed de re ipsa principali, an. debeant dici paraphernalis, vel extra dotem, & sic respondit, quod oblongam administrationem à marito factam, permittente ipsa muliere, præsumitur paraphernalis, sicuti diximus superiore præsumptione in fine. Et licet Afflic. dixerit Consilium illud Neapolitanum ita pertransiisse in hoc dubio, atamen existimo Afflic. sensisse de dubio, quod ibi erat, an illa bona essent paraphernalia, ut dubium hoc proposuit ibi Afflic. num. 3. vers. in modo videamus, & nu. 4. Nullus itaq; est, qui hæcenus à prædicta recepta opinione dissenserit. Quapropter in iudicij

obseruanda erit, tamen si rationes, & argumenta, quibus ad eam firmandam vsi sunt Doct. facili negotio possent euitari. Et primo quidem adducitur d. l. pen. in princ. ff. ad l. Falcid. quam diximus supra, nil ad rem pertinere. Secundo, quò donatio non præsumitur, l. cum de debito. ff. de prob. in maximè in muliere, quæ sui natura dicitur auara, l. si ego. ff. ad S. C. Velleia. & l. si stipulata in ff. de iure dot. Quæ sanè regula vera est, nisi alia repugnet fortior cõiectura, qualis hæc est, quò mulier passa est fructus cõsumi à marito pro libera eius voluntate. Tertium est argum. nil vrget, cū dixerit ex cõgruentia, quia vir det alere uxorem ex proprijs bonis, non autem vxor debet alere virum, nisi maritus sit inops, ut dixerunt Bal. in conf. 478. quædam sunt res, lib. 5. & Soc. Sen. in d. conf. 82. nu. 14. lib. 4. Nam responderetur, & concedimus argumentum, quod non cõcludit, etsi enim mulier non tenetur alere maritum, non tamè sequitur, quin possit ipsa fructus suos dare viro, vel patri, ut eis vtatur vir ad communem vsum. Quartum argum. quò dicunt præcitati Doctores, mulierem haberi pro dissentiente, ob id, quod marito reuerentia perterrita aua non est contradicere, iuxta l. 1. §. quæ oneranda. ff. quatum reru actio. nõ datur, & tradit Bart. in l. quæ dotis, in ff. sol. matr. Ceterum non cõcludit, quia quò de vno disputamus, reliqua præsupponuntur habilia, l. qui test. ff. de test. & c. de etate, & qual. in 6. Hic etenim præsupponendū est, quod mulier potuerit consentire, & quod consensus fuerit verus, & liber, alioqui frustra disputaremus, an censentur remissi, & donati fructus illi marito consumpti. Præterea sola reuerentia non sufficit, sed requiruntur verbera, vel saltem minæ, ut declarat Ias. in d. l. quæ dotis. nu. 96. Quinto, & vltimo argumentatur præcitati Doctores, quòd hæc consumptio fructuum respicit præiudiciū mulieris, ob id illa tacens habetur pro contradicente, l. qui vas. §. vtare. ff. de furt. Non ergo mulier dicitur remississe, & donasse hos fructus, sed tenetur eos restituere, seu eorum æstimationem præstare. Hoc est argumētū non vrget, quia tacēs & habetur pro consentiente, quādo vltra taciturnitatem interuenit aliquis actus positivus. Ita post alios explicat Ias. in d. l. quæ dotis, num. 99. ff. sol. matr. sicuti interuenit in casu nostro, nēpe consumptio ipsorum fructuum. Hic autem casus locum multo magis habet in muliere minore, quæ legitimo consensu carere dicitur. Ita in specie aduertit Campeg. in d. q. 9. vers. accederet et. His declaratur statutum Bononiæ. lib. 4. sub Rub. de dotib. restituendis. §. præterea, quo cautū est, quod præsumatur mulier consensisse marito, qui fructus percepit, nisi voluntas cõtraria legitime probetur. Prædictum statutum corrigit primū ius cõe, quando mulier est ætate maior, cum (ut diximus) secundum ius commune non præsumatur cõsentire. Quando verò mulier est ætate minor, locum non habet statutum, quod in ea non potuit præsumere consensum, ex quo consentire nec expressè potuisset. Et quò in muliere ætate maiore statutum prædictum corrigat ius commune, in specie respondit Grat. in conf. 54. nu. 45. lib. 1. Et dum requirit legitimam probationem contrariæ voluntatis, an rejiciat præsumptiones, respondit ipse Grat. in d. conf. 54. nu. 53. sed Monterentius in addit. 10. ad statutum, conciliat. Et ad rem aliqua scripsi supra lib. 1. quæ sit. 38. Declarantur prædicti omnes casus, ut locum non habeant, quando & mulier nullam dotem constituit marito. Nam tunc præsumitur, voluisse habere fructus loco dotis. Ita respondit Bal. in consil. 276. verba statutorum, ad fin. vers. sequitur videre, lib. 3. quem secuti sunt Ruin. in rubr. ff. sol. matr. num. 190. vers. sed contrarium potest, & num. 200. vers. sed si nulla. & Crau. in consil. 193. in fin. Et inquit Ruin. d. nu. 200. hoc præsertim locū habere, quando & maritus duo possidet d. c. bona. Et subiungit ibidem Ruin. num. 201. quid in fructibus percipientibus.

dis. Quæ de re nunc non disputo. Et etiam hic aduertendū, fructus non præsumi consumptos, sed adhuc extare, & ideo maritus, qui aasserit fuisse consumptos, probare debet, cum consumptio sit quid facti, quod non præsumitur. l. in bello. §. facta. ff. de capt. & postlim. reuert. & dicemus infra lib. 6. præsumpt. 24. 28. Et præterea res quæuis mobilis sit, præsumitur extare, nisi amissa probetur. l. si quis ex argentijs. §. an vero. ff. de edend. & explicabimus infra lib. 6. præsum. 34. vbi agemus, quando præsumatur res amissa. Et in specie nostra ita scripserunt Bald. in consil. 293. factū sic proponitur, col. vlt. vers. quantum ad aliud, lib. 3. & Alex. in d. l. penul. in princ. col. vlt. vers. cum autem. ff. ad l. Falcid. Ceterum à prædictis dissenserunt Salic. in l. vlt. C. de pact. conuent. Comen. in consil. 104. col. 3. vers. quantum autem, & est subscriptio Floriani, & Soc. Sen. in cõsil. 82. num. 22. lib. 4. Ea ratione i moti sunt, quod fructus in dies consumuntur, nec præsumuntur durare vltra triennium, scripsi in lib. 2. de arbitrar. iud. casu 210. in fin. in nouiss. impress.

25. Crediderim hæc in re esse multum tribuendum iudicis arbitrio, qui pro qualitate fructuum, personarum, & temporis iudicabit, an consumpti, vel extare dicantur, fieri namque potest, ut tenues essent fructus, & satis inops maritus, & iam multo tpe percepti fructus, ut verisimile sit, consumptos illos fuisse. Fieri etiam potest e contra, quod multi magniq; valoris sint fructus, & maritus diues, & non satis multo tempore fuerint percepti, ita quod probabile sit, non fuisse adhuc consumptos.

26. Qui autem, & quot fructus percepti fuerint, & coniecturis probatur. Ita Bal. in consil. 323. proponitur, quod dominus, in fil. lib. 2. qui dixit, quod sicuti ex fructibus colligitur valore rei, sic ex valore rei colligi possit fructuum perceptionem. Ita dicimus expensas coniecturis probari. Bart. in l. cum seruus. ff. de verb. obl.

Prædictæ oēs disputationes cessant hac in ciuitate Padua, in qua extat statutum, sub Rubr. de successione mulier. c. si aliquis accepit vxorē, quo cautum est, quòd maritus lucretur fructus omnium bonorū paraphernalium vxoris, & vnde cūq; venientium, qui fructus de iure communi spectaret vxori. Quod quidē statutum apparet in multis cõtrætorum iuris communis.

Dos quando à muliere donata præsumatur stipulatori ab illa adhibito, ut soluto matrimonio dos ipsa ei restituatur, luculenta, & diligens explicatio?

S V M M A R I V M.

- 1 Coniecturis in claris non est opus.
- 2 Stipulator adhibitus ad reddendam sibi dotem soluto matrimonio morte mariti, præsumitur adhibitus tanquam mandatarius. Et quid sit, si morte mulieris matrimonio soluto sibi reddi stipuletur, num. 5.
- 3 Donatio non præsumitur in dubio.
- 4 Dotem mulier vxorū expresse possit alteri donare.
- 6 Donatio in muliere minus, quam in viro præsumitur.
- 7 Stipulatorem ad dotem sibi reddendam adhibitum, matrimonio soluto, simpliciter tanquam procuratorem adhibendum esse.
- 8 Stipulator adhibitus ad reddendam sibi partem dotis, matrimonio morte mulieris soluto, animo donandi censetur adhibitus.
- 9 Iura, & actiones defuncti transeunt in heredem suum.
- 10 Facti que sunt, non præsumuntur.
- 11 Honestas mulieris non patitur, ut iudicium subsellia frequenter.
- 12 Testator relinquens aliquid creditori voluntario, non animo

compensandi, sed ut vtrunq; haberet, præsumitur reliquisse. Idem si ipse testator non esset debitor, nu. 13.

14 Debitum necessarium legatum creditori, præsumitur animo compensandi relinquitur.

15 Hereditatem agnoscens, etsi damnosam, legata præstare adstringitur.

16 Donationem non in toto nec in parte præsumi, quomodo intelligendum.

17 Stipulator adhibitus ad reddendam sibi dotem, casu quo matrimonio per mortem mulieris solueretur, donandi animo interuenisse præsumitur ex opinione Bar.

18 Dotem sibi reddi, an ad stipulandum quis possit adhiberi, alio casu quam matrimonio morte mulieris soluto, & nu. 19.

20 Mulier sibi in dote sua præiudicare potest.

21 Dotis actionem consensu filie pater sibi appropriare potest.

22 Dotem sibi reddi stipulando adhibitus, quando procuratorio nomine factum præsumatur.

23 Actus ob causam præcedentem factus præsumitur.

24 Stipulatus sibi dotem reddi, non adhibitus à muliere, sed ea patiente, animo donandi non præsumitur.

25 Dotē sibi reddi, adhibens ad stipulandum ascendentem, animo donandi mulier fecisse præsumitur.

P R A E S V M P T. X.

Dubitari sæpè contingit, quando mulier viro dotem cõstituit, & stipulatorem adhibet, qui dotem sibi reddi soluto matrimonio stipulatur, an is stipulator adhibitus sit à muliere, ut ei dotem illam donaret, vel ut is tanquam mulieris mandatarius, dotem exigeret? Hac in disputatione distinguendi sunt aliquot casus.

Primus est, quòd versatur in casu claro, in quo apparet, mulierem voluisse adhibere stipulatorem illum, ut ei dotem exigendam donaret, vel etiam clarè constat, adhibitum stipulatorem tanquam mandatarium. Hic casus non habet dubitationem. Et in claris non est opus & coniecturis. l. ille aut ille. §. cum in verbis de leg. 3. & l. continuus. §. cum ita. de verb. obl. Et hunc casum admittunt omnes in l. quæ dotis. ff. solut. matrim. l. Ias. num. 9. in fin. & Bologn. num. 35.

Secundus est casus, quando sumus in dubio, & stipulator ille fuit adhibitus ad stipulandum sibi redditotam dotē, soluto matrimonio morte mariti. Hoc in casu præsumitur & adhibitus ad stipulandum, non a iō donadi, sed tanquā mandatarius. Et hoc quidē ea rōne prima, quod donatio & in dubio non præsumitur, quā alia coniectura sumi potest, l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignor. actio. & l. si cum aueum. ff. de solutio. Id quod maximè procedit in muliere, quæ auara sui natura creditur, ut statim dicemus. Hic autem alia sumi potest interpretatio, quā donationis, nempe, quod mulier adhibuerit stipulatorem illum, ut magis idoneum, & diligentem dotis exactorē. Est & alia ratio, quia non præsumitur mulierem voluisse donare dotem, ut indotata deinde maneret, & non posset secundo nubere. Impedirēt enim secundæ nuptiæ, quæ iure permissum non est, ut in integro illo tit. C. de indicta vid. tollen. Imò secundum aliquos nec quidem expresse & potest donare dotem, ut impediatur nubere secundo, ut tradunt Cast. & Ias. in d. l. quæ dotis. in primo notab. & Bald. Nouel. in tract. de dote, p. 6. priuileg. 69. nu. 2. Quæ de re infra dicemus. Et hoc in casu procedere potest opinio eorum, qui scripserunt, stipulatorem hunc censeri adhibitum, non animo donandi, sed tanquam mandatarium. Quia in opinione fuerunt multi, quos referam infra in casu subsequenti.

Tertius est casus, quando sumus in dubio, & stipulator ille fuit adhibitus ad stipulandum sibi reddi totam dotem, soluto matrimonio & morte ipsius mulieris. Hic casus habet maiorem dubitationem, quam præcedens. Dicendum tñ est, non animo donandi, sed tanquā procuratoris.

Tomus Primus. T 4 cura.